ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 27.4.2017
COM(2017) 198 final

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Σχέδιο δράσης για τη φύση, τον άνθρωπο και την οικονομία

{SWD(2017) 139 final}

1. Προστασία και αξιοποίηση του δυναμικού της φυσικής κληρονομιάς της Ευρώπης

Μολονότι είναι μια από τις πλέον πυκνοκατοικημένες περιοχές του κόσμου, η Ευρώπη διαθέτει, επίσης, πολύ πλούσια και ποικίλη φυσική κληρονομιά. Οι οδηγίες για τη φύση[1] αποσκοπούν να διασφαλίσουν μια υγιή φύση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, παρέχοντας ένα πλαίσιο για την προστασία των ειδών και των φυσικών οικοτόπων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον από πλευράς διατήρησης. Με τις οδηγίες αυτές έχει δημιουργηθεί το μεγαλύτερο στον κόσμο συντονισμένο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών που είναι πλούσιες σε βιοποικιλότητα, το Natura 2000, το οποίο καλύπτει το 18% της χερσαίας και το 6% της θαλάσσιας έκτασης της ΕΕ. Μέσα και έξω από τις περιοχές αυτές προστατεύονται περίπου 1500 ζωικά και φυτικά είδη και σχεδόν 200 σπάνιοι τύποι οικοτόπων, ενώ συνδυάζεται η προστασία της φύσης με αειφορικές χρήσεις γης και οικονομικές δραστηριότητες.

Στο πλαίσιο της δέσμευσής της για τη βελτίωση της νομοθεσίας, η Επιτροπή δρομολόγησε το 2014 εκτενή αξιολόγηση των οδηγιών για τη φύση, τον επονομαζόμενο «έλεγχο καταλληλότητας». Ο κ Βέλα, με την ανάληψη των καθηκόντων του ως Επιτρόπου Περιβάλλοντος, Θαλασσίων Υποθέσεων και Αλιείας, έλαβε εντολή από τον Πρόεδρο Γιούνκερ για την ολοκλήρωση της εν λόγω αξιολόγησης. Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, η Επιτροπή άκουσε τις ανησυχίες των πολιτών και των επιχειρήσεων, που συχνά έχουν την αίσθηση ότι οι ευρωπαϊκοί κανόνες είναι δυσνόητοι και δύσκολα εφαρμόσιμοι.

Ο έλεγχος καταλληλότητας κατέδειξε ότι, στο πλαίσιο της ευρύτερης πολιτικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα, οι οδηγίες για τη φύση ανταποκρίνονται στις ανάγκες αλλά η επίτευξη των στόχων τους και η αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού τους θα εξαρτηθεί από την ουσιαστική βελτίωση της εφαρμογής τους[2]. Για την επίτευξη απτών αποτελεσμάτων στην πράξη χρειάζονται βελτιώσεις όσον αφορά την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα των οδηγιών αλλά και όσον αφορά τη συνεργασία με τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη στα κράτη μέλη και σε ολόκληρη την ΕΕ.

Το σημερινό καθεστώς διατήρησης είναι κατάλληλο μόνο για τα μισά περίπου πτηνά και για ένα μικρότερο ποσοστό άλλων προστατευόμενων ειδών και οικοτόπων στην ΕΕ. Το δίκτυο Natura 2000 είναι πλέον σε μεγάλο βαθμό λειτουργικό στη ξηρά, όμως εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά στο θαλάσσιο περιβάλλον. Μόνο το 50% όλων των περιοχών του Natura 2000 διαθέτουν σχέδια διαχείρισης με στόχους και μέτρα διατήρησης. Στους κύριους παράγοντες στους οποίους οφείλονται οι αδυναμίες εφαρμογής περιλαμβάνονται οι περιορισμένοι πόροι, η ελλιπής επιβολή, η πενιχρή ενσωμάτωση των στόχων για τη φύση σε άλλους τομείς της πολιτικής, η έλλειψη γνώσεων και πρόσβασης σε στοιχεία και ο μικρός βαθμός επικοινωνίας και συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μερών. Επιπλέον, οι αρμόδιοι για την εφαρμογή των οδηγιών, ιδίως σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, αρκετές φορές δεν έχουν επίγνωση των απαιτήσεων των οδηγιών και της ευελιξίας αλλά και των δυνατοτήτων που αυτές προσφέρουν. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε εντάσεις ανάμεσα στην προστασία της φύσης και την οικονομική δραστηριότητα.

---

[1] Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (οδηγία για τους οικοτόπους) — ΕΕ L 206 της 22.7.1992, σ. 7 και οδηγία 2009/147/ΕΚ περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών (οδηγία για τα πτηνά) — ΕΕ L 20 της 26.1.2010, σ. 7.

[2] Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (2016) 472 final, της 16ης Δεκεμβρίου 2016, Έλεγχος καταλληλότητας της νομοθεσίας της ΕΕ για τη φύση (Fitness Check of the EU Nature Legislation) (οδηγίες για τα πτηνά και τους οικοτόπους) http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/index_en.htm.

Ωστόσο, ο έλεγχος καταλληλότητας κατέδειξε ότι, όπου υπάρχει στοχευμένη δράση σε ικανοποιητικό επίπεδο, το καθεστώς διατήρησης των ειδών και των οικοτόπων βελτιώνεται και σε ορισμένες περιπτώσεις σημειώνεται αξιοσημείωτη αποκατάσταση. Επιπλέον, αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο ότι το φυσικό μας περιβάλλον υποστηρίζει διάφορους τομείς της οικονομίας μας, όπως ο τουρισμός. Η διατήρηση και η αειφόρος χρήση έχουν σήμερα πολύ μεγαλύτερη σημασία από ποτέ. Κατ' αυτόν τον τρόπο παρέχονται άφθονες ευκαιρίες για την προσέλκυση και ενθάρρυνση επενδύσεων στην προστασία της φύσης.

Στις 7 Δεκεμβρίου 2016 η Επιτροπή διεξήγαγε δημόσια συζήτηση προσανατολισμού σχετικά με τα πορίσματα του ελέγχου καταλληλότητας και τη μετέπειτα πορεία. Από τη συζήτηση αυτή αποφασίστηκε να αναπτυχθεί συγκεκριμένο σχέδιο δράσης για να βελτιωθούν η εφαρμογή των οδηγιών, η συνοχή τους με κοινωνικούς και οικονομικούς στόχους και η συμμετοχή των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών, των ενδιαφερόμενων μερών και των πολιτών. Δεδομένης της έντονης εδαφικής διάστασης των οδηγιών και του καίριου ρόλου των περιφερειακών και τοπικών αρχών για την εφαρμογή τους, η Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ) συμμετείχε ενεργά στην κατάρτιση του σχεδίου δράσης και θα διαδραματίσει ουσιαστικό ρόλο όσον αφορά τη συμμετοχή και την απήχηση σε περιφερειακές και τοπικές αρχές.

Το εκτενές σχέδιο δράσης αποσκοπεί στην ταχεία βελτίωση της πρακτικής εφαρμογής των οδηγιών για τη φύση και στην επιτάχυνση της προόδου για την επίτευξη του στόχου της ΕΕ για το 2020, δηλαδή την ανάσχεση και την αντιστροφή της απώλειας βιοποικιλότητας και υπηρεσιών οικοσυστήματος[3], συμπεριλαμβανομένης της ανθεκτικότητας στην αλλαγή του κλίματος και του μετριασμού της. Αυτό θα είναι προς όφελος των πολιτών και της οικονομίας της Ευρώπης. Θα αναληφθούν δράσεις σε επίπεδο ΕΕ, συγκεκριμένα από την Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, όμως τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει επίσης να δράσουν, με αυξημένη υποστήριξη και βοήθεια από την ΕΕ. Το σχέδιο δράσης παρέχει πραγματικές ευκαιρίες για τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων και του κοινού και για τη δημιουργία συμπράξεων ανάμεσα στους διάφορους τομείς της πολιτικής. Έτσι θα θέσει ένα σταθερό θεμέλιο για τη δημιουργία ισορροπιών και την οικοδόμηση γεφυρών μεταξύ της φύσης, των πολιτών και της οικονομίας.

2. Το περιεχόμενο του σχεδίου δράσης

Το σχέδιο δράσης καλύπτει τέσσερις τομείς προτεραιότητας με 15 συγκεκριμένες δράσεις. Οι περισσότερες δράσεις θα ξεκινήσουν το 2017, έτσι ώστε να μπορέσει η Επιτροπή να υποβάλει έκθεση σχετικά με την έκβασή τους πριν από το τέλος της τρέχουσας θητείας της, το 2019. Στον πίνακα της παρούσας ανακοίνωσης παρέχεται επισκόπηση των δράσεων. Συμπληρώνεται από αναλυτικά θεματικά δελτία που παρέχουν περισσότερες πληροφορίες.

Προτεραιότητα Α: Βελτίωση των κατευθυντήριων γραμμών και της γνώσης και επίτευξη μεγαλύτερης συνοχής με ευρύτερους κοινωνικούς και οικονομικούς στόχους

Οι διαφορετικές προσεγγίσεις των κρατών μελών όσον αφορά την εφαρμογή των οδηγιών μπορεί να οδηγήσουν σε αναίτιες συγκρούσεις και προβλήματα. Η μη ευέλικτη εφαρμογή των κανόνων για την προστασία των ειδών, οι καθυστερήσεις και τα επαχθή εμπόδια στις διαδικασίες έγκρισης περιοχών και η ελλιπής ευαισθητοποίηση των ενδιαφερόμενων μερών μπορούν να δημιουργήσουν

[3] Ανακοίνωση της Επιτροπής: Η ασφάλεια ζωής μας, το φυσικό μας κεφάλαιο: στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020 [COM(2011) 244].

περιττές εντάσεις ανάμεσα στην προστασία της φύσης και τις οικονομικές δραστηριότητες. Το σχέδιο δράσης παρέχει πρακτικές λύσεις για τα προβλήματα αυτά και προωθεί εξυπνότερες προπαρασκευαστικές προσεγγίσεις για να ενθαρρυνθεί η πλήρης συμμετοχή των ιδιοκτητών και χρηστών γης. Η Επιτροπή θα βελτιώσει τις κατευθυντήριες γραμμές και θα συμβάλλει στην κατανόηση της νομοθεσίας από τους τοπικούς παράγοντες, έτσι ώστε να βοηθήσει στην καλύτερη εφαρμογή της από τις δημόσιες αρχές. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να βελτιώσουν τη γνώση και την πρόσβαση όσον αφορά τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή των οδηγιών. Η Επιτροπή θα στηρίξει ενέργειες για τη βελτίωση της κατανόησης του τρόπου συμβολής των υγιών οικοσυστημάτων στην ευημερία και την οικονομική ανάπτυξη (δράσεις 1-3).

Τα μέτρα που επεξεργάζεται η Επιτροπή[4] για τον εξορθολογισμό της παρακολούθησης και της υποβολής εκθέσεων σε όλη την ΕΕ σχετικά με την περιβαλλοντική νομοθεσία θα συμβάλλουν επίσης στη βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των οδηγιών για τη φύση.

Προτεραιότητα Β: Δημιουργία πολιτικής δέσμευσης και ενίσχυση της συμμόρφωσης

Μολονότι τα κράτη μέλη φέρουν την τελική ευθύνη για την κατά τόπους εφαρμογή των οδηγιών για τη φύση, η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενότερα μαζί τους για να διευκολυνθεί και να προωθηθεί η διατήρηση και η αειφόρος χρήση της φύσης. Πρέπει, από κοινού, να εξασφαλίσουμε την πλήρη και συνεκτική λειτουργία του δικτύου Natura 2000, καθώς και την προστασία και, όπου είναι απαραίτητο, τη αειφόρος χρήση των ειδών.

Η προτεραιότητα αυτή περιλαμβάνει τον διμερή διάλογο με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη, με στόχο την υλοποίηση του Natura 2000 και την προώθηση της συνεργασίας για τη διαχείρισή του στις διάφορες βιογεωγραφικές περιφέρειες της Ευρώπης. Θα καταρτιστούν και θα υποβληθούν σχέδια δράσης για οικοτόπους και είδη (δράσεις 4-7).

Για να ενισχυθεί η συμμόρφωση των κρατών μελών με τις οδηγίες για τη φύση θα υπάρξουν και άλλα μέτρα στον ευρύτερο τομέα της περιβαλλοντικής πολιτικής, σχετικά με την κατάρτιση δικαστών και εισαγγελέων σε εθνικό επίπεδο, την πρόσβαση στη δικαιοσύνη και την εξασφάλιση της συμμόρφωσης με το περιβαλλοντικό δίκαιο της ΕΕ[5].

Προτεραιότητα Γ: Ενίσχυση των επενδύσεων στο Natura 2000 και βελτίωση των συνεργιών με χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ

Το κόστος της υλοποίησης του Natura 2000 εκτιμάται σε 5,8 δισεκατομμύρια EUR ανά έτος, ενώ τα ετήσια οφέλη του εκτιμώνται σε 200-300 δισεκατομμύρια EUR. Ωστόσο, χρηματοδοτικές ελλείψεις εμποδίζουν το δίκτυο να αποδώσει πλήρως τα οφέλη αυτά και αποτελούν τον κύριο παράγοντα που επηρεάζει αρνητικά την αποτελεσματικότητα των οδηγιών για τη φύση. Επομένως, το σχέδιο δράσης αποσκοπεί στην καλύτερη αξιοποίηση της διαθέσιμης χρηματοδότησης εκ μέρους της ΕΕ και στην προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων.

Ο έλεγχος καταλληλότητας επεσήμανε την ανησυχητική μείωση των ειδών και οικοτόπων που συνδέονται με τη γεωργία και την ανάγκη για την αποτελεσματικότερη ένταξη του Natura 2000 και

[4] Αξιολόγηση του ελέγχου καταλληλότητας των κανονιστικών υποχρεώσεων για την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με το περιβαλλοντικό κεκτημένο της ΕΕ και μετέπειτα ενέργειες (Fitness Check evaluation of the regulatory monitoring and reporting obligations of the EU environment *acquis* and its follow up) — βλ. http://ec.europa.eu/environment/legal/reporting/fc_overview_en.htm.

[5] Βλ. Πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής 2017, Δημιουργία μιας Ευρώπης που προστατεύει, ενδυναμώνει και υπερασπίζεται τους πολίτες της [Ανακοίνωση της Επιτροπής COM(2016), 710 final).

της βιοποικιλότητας γενικότερα στην κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ). Το σχέδιο δράσης προτείνει, στο τρέχον νομικό πλαίσιο[6], τρόπους για τη βελτίωση των συνεργιών με την ΚΓΠ και άλλους καίριους τομείς πολιτικής της ΕΕ, όπως η πολιτική συνοχής, η κοινή αλιευτική πολιτική και η πολιτική έρευνας και καινοτομίας. Προτείνει, επίσης, αύξηση της στοχευμένης χρηματοδότησης για τη φύση και τη βιοποικιλότητα, που θα επιτρέψει την πραγματοποίηση υψηλότερων επενδύσεων στο Natura 2000. Επιπλέον, προβλέπει την ανάπτυξη περισσότερων κατευθύνσεων και σχεδίων για τα εθνικά δημοσιονομικά πλαίσια του Natura 2000 εκ μέρους των κρατών μελών. Τέλος, προτείνει τρόπους για την τόνωση των ιδιωτικών επενδύσεων και για την καλύτερη υποστήριξη της διασύνδεσης των περιοχών του Natura 2000, μεταξύ άλλων και μέσω των πράσινων υποδομών και λύσεων που βασίζονται στη φύση.

Προτεραιότητα Δ: Καλύτερη επικοινωνία και προβολή με τη συμμετοχή των πολιτών, των ενδιαφερόμενων μερών και των κοινοτήτων

Το σχέδιο δράσης επιδιώκει να ενισχύσει τη συμμετοχή του κοινού, των ενδιαφερόμενων μερών και των τοπικών αρχών και κοινοτήτων. Η προστασία της φύσης και τα οφέλη της αφορούν όλους μας διότι πρόκειται για την κοινή μας κληρονομιά. Η Επιτροπή, από κοινού με την Επιτροπή των Περιφερειών, θα αξιοποιήσει όλες τις διαθέσιμες πλατφόρμες για να αυξήσει την ευαισθητοποίηση και να προωθήσει την συμμετοχή σε τοπικό επίπεδο και την ανταλλαγή γνώσεων. Θα επιφέρει μεγαλύτερη αναγνώριση σε πρακτικές ορθής διαχείρισης στις περιοχές του Natura 2000. Μέσω του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης, η Επιτροπή θα βοηθήσει τους νέους να συμμετέχουν άμεσα στη διατήρηση της φύσης και να αποκτήσουν πολύτιμη τεχνογνωσία για την επαγγελματική τους ζωή (δράσεις 13-15).

[6] Περαιτέρω λεπτομέρειες σχετικά με τη διαβούλευση για τον εκσυγχρονισμό και την απλούστευση της ΚΓΠ είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση https://ec.europa.eu/agriculture/consultations/cap-modernising/2017_en και https://ec.europa.eu/agriculture/simplification_en.

Πίνακας δράσεων

Βελτίωση των *κατευθυντήριων γραμμών* και της γνώσης και επίτευξη μεγαλύτερης συνοχής με ευρύτερους κοινωνικούς και οικονομικούς στόχους

Δράσεις	Χρονοδιάγραμμα	Αρμόδιος
1. Επικαιροποίηση, ανάπτυξη και ενεργός προώθηση, σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ, ***κατευθυντήριων γραμμών*** σχετικά με τα εξής: α) διαδικασίες έγκρισης τόπων, προστασία και διαχείριση ειδών και ειδικές ανά τομέα ***κατευθυντήριες γραμμές*** β) ενσωμάτωση των υπηρεσιών οικοσυστημάτων στη λήψη αποφάσεων.	2017-2019 2018-2019	**Επιτροπή / ΕτΠ / ΚΜ / ενδιαφερόμενα μέρη**
2. Δημιουργία ενός μηχανισμού υποστήριξης για να υποστηριχθούν οι αρχές των κρατών μελών στην αντιμετώπιση βασικών προκλήσεων κατά την εφαρμογή των απαιτήσεων χορήγησης έγκρισης των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους για το Natura 2000 και των κανόνων προστασίας των ειδών.	2017-2019	**Επιτροπή / ΚΜ / ενδιαφερόμενα μέρη**
3. Βελτίωση των γνώσεων, μεταξύ άλλων μέσω της ενισχυμένης και πιο αποτελεσματικής παρακολούθησης, και εξασφάλιση της ηλεκτρονικής πρόσβασης του κοινού σε στοιχεία που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή των οδηγιών (π.χ. δορυφορικές εικόνες από το πρόγραμμα Copernicus).	2017-2019	**Επιτροπή / Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (ΕΕΑ) / ΚΜ**

Δημιουργία πολιτικής δέσμευσης και ενίσχυση της συμμόρφωσης

Δράσεις	Χρονοδιάγραμμα	Αρμόδιος
4. Ολοκλήρωση του δικτύου Natura 2000, ιδιαίτερα με τη συμπλήρωση των κενών για το θαλάσσιο περιβάλλον, και θέσπιση αναγκαίων για τη διατήρηση μέτρων για όλους τους τόπους.	Σε εξέλιξη	**ΚΜ / ενδιαφερόμενα μέρη / Επιτροπή**
5. Αξιοποίηση της διαδικασίας επισκόπησης της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής για στοχευμένες διμερείς συσκέψεις με εθνικές και περιφερειακές αρχές, με σκοπό την ανάπτυξη κοινά συμφωνημένων χαρτών πορείας για τη βελτίωση της εφαρμογής και για τη διαβούλευση με κατόχους γης και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με προκλήσεις όσον αφορά την εφαρμογή.	2017-2019	**Επιτροπή / ΚΜ / ενδιαφερόμενα μέρη**

6. Σύμπραξη δημόσιων αρχών και ενδιαφερόμενων μερών από τα κράτη μέλη σε επίπεδο βιογεωγραφικής περιφέρειας, για να εξεταστούν κοινές προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένων διασυνοριακών θεμάτων.	2017-2019	**Επιτροπή / ΕτΠ / ΚΜ / ενδιαφερόμενα μέρη**
7. Περαιτέρω ανάπτυξη σχεδίων δράσης για είδη και οικοτόπους, για τα περισσότερο απειλούμενα είδη και τους φυσικούς οικοτόπους, καθώς και πλατφορμών για ενδιαφερόμενα μέρη, όσον αφορά τη συνύπαρξη με είδη που προκαλούν αντιπαραθέσεις (π.χ. μεγάλα σαρκοφάγα).	2017-2019	**Επιτροπή / ΚΜ / ενδιαφερόμενα μέρη**

Ενίσχυση των επενδύσεων στο Natura 2000 και βελτίωση των συνεργιών με χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ

Δράσεις	**Χρονοδιάγραμμα**	**Αρμόδιος**
8. Ενίσχυση των επενδύσεων στη φύση α) Υποστήριξη των κρατών μελών για να βελτιώσουν τον πολυετή δημοσιονομικό σχεδιασμό τους για το Natura 2000, μέσω της επικαιροποίησης των πλαισίων δράσεων προτεραιότητας (ΠΔΠ). β) Πρόταση αύξησης κατά 10% του προϋπολογισμού του προγράμματος LIFE που διατίθεται σε έργα για την υποστήριξη της διατήρησης της φύσης και της βιοποικιλότητας, διατηρώντας παράλληλα στα ίδια επίπεδα τον δημοσιονομικό φάκελο του προγράμματος LIFE. γ) Προώθηση των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα σε έργα που αφορούν τη φύση.	2017-2019	**Επιτροπή / ΕΤΕπ / ΚΜ / ενδιαφερόμενα μέρη**
9. Προώθηση συνεργιών με χρηματοδότηση από την κοινή γεωργική πολιτική, μεταξύ άλλων με την αποτελεσματική αξιοποίηση των πληρωμών από το Natura 2000, γεωργοπεριβαλλοντικά και κλιματικά μέτρα, την ανάπτυξη συστημάτων που θα βασίζονται σε αποτελέσματα, την υποστήριξη αγροτών μέσω των υπηρεσιών παροχής συμβουλών σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και τη μεταφορά καινοτομίας και γνώσεων μέσω της Ευρωπαϊκής σύμπραξης καινοτομίας για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας.	2017-2019	**Επιτροπή / ΚΜ / ενδιαφερόμενα μέρη**
10. Αύξηση της ευαισθητοποίησης όσον αφορά τις δυνατότητες χρηματοδότησης από την πολιτική συνοχής και βελτίωση των συνεργιών.	2017-2019	**Επιτροπή / ΚΜ / ενδιαφερόμενα μέρη**

11. Βελτίωση των συνεργιών με την κοινή αλιευτική πολιτική και την ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικότερης αξιοποίησης των διαθέσιμων χρηματοδοτικών ευκαιριών.	2017-2019	**Επιτροπή / ΚΜ / ενδιαφερόμενα μέρη**
12. Παροχή ***κατευθυντήριων γραμμών*** με σκοπό την ανάπτυξη πράσινων υποδομών για καλύτερη διασύνδεση των περιοχών Natura 2000· υποστήριξη έργων για λύσεις που βασίζονται στη φύση, μέσω των πόρων της πολιτικής έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ και του προγράμματος «Ορίζοντας 2020».	2017-2019	**Επιτροπή / ενδιαφερόμενα μέρη**

Καλύτερη επικοινωνία και προβολή με τη συμμετοχή των πολιτών, των ενδιαφερόμενων μερών και των κοινοτήτων

Δράσεις	**Χρονοδιάγραμμα**	**Αρμόδιος**
13. Υποστήριξη της ανταλλαγής γνώσεων και της συμμετοχής τοπικών και περιφερειακών αρχών, μέσω μιας κοινής πλατφόρμας με την Επιτροπή των Περιφερειών.	2017-2019	**ΕτΠ / Επιτροπή**
14. Αναγνώριση ορθών πρακτικών διαχείρισης τόπων του Natura 2000 και αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις οδηγίες για τη φύση, μέσω σχετικών φόρουμ και της χρήσης νέων τεχνολογιών και δραστηριοτήτων προβολής, και ενίσχυση των δεσμών μεταξύ της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, ειδικά στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού έτους πολιτιστικής κληρονομιάς 2018.	2017-2019	**Επιτροπή / ΕτΠ / ΚΜ ενδιαφερόμενα μέρη**
15. Ενεργός συμμετοχή των νέων σε μέτρα που αφορούν ανάγκες της κοινωνίας, παρέχοντας τη δυνατότητα συμμετοχής σε δραστηριότητες προστασίας της φύσης σε τόπους του Natura 2000 (Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης).	2017-2019	**Επιτροπή / ΚΜ / ενδιαφερόμενα μέρη**